

Dobbeltsegl under Gavebrevet til Lunde Domkirke og betoner, hvorledes hans Samtidige, Vilhelm Erobreren, benytter et ganske lignende baade hvad Billeder og Omskrift angaar; deraf slutter han, at denne Segltype stammer fra Knud den Store, og at den ene Sides Kongebillede i hans Tid har fremstillet ham som Englands, den andens som Danmarks Konge. Billedet af den tronende Konge synes hentet fra Konrad II's Segl, den Kejser, som Knud traf sammen med i Rom. Bresslaus Formodning om, hvorledes Knud den Stores Segl har set ud, synes meget sandsynlig; mere tvivlsomt forekommer det mig, om Dobbeltseglet just hentyder til Knuds Dobbeltkongedømme.

Kr. E.

Paa Initiativ af Professor D. Schäfer har Hansischer Geschichtsverein taget ny Opgaver op; ikke alene hanseatisk Historie, ikke udelukkende tysk Søfarts Historie skal være Arbejdsomraadet, men Selskabet vil fremme almindelige historiske Studier, der tager Sigte paa Sejlads og Samfærdsel mellem Landene (jfr. Schäfers Foredrag i September 1908: Die Aufgaben der deutschen Seegeschichte, Aufsätze, Vorträge und Reden II 281).

Som første Arbejde i Serien: *Abhandlungen zur Verkehrs- und Seegeschichte* er i 1908 udsendt *Brügges Entwicklung zum mittelalterlichen Weltmarkt* af Schäfers Elev Rudolf Häpke. Dr. Häpke giver en Fremstilling af Flanderns stærke Expansion, Flandringernes Handelsfarter og Udvandring i det 11. og 12. Aarhundrede og skildrer siden, hvorledes Bølgene trækker sig tilbage, hvorledes Flanderns Befolkning, specielt Brügges Borgere bliver Hjemmesiddere, mens de fremmede kommer til deres Stad for at veksle Nordens og Sydens Varer. Forf., der gentagne Gange har besøgt Egnen omkring Brügge, Sluys og Damme, gør fortræffeligt Rede for den gamle Indsejling til Nordens Venedig. Ligeledes giver det Kapitel, som omhandler Forbindelserne mellem Tyskland og Flandern, særdeles meget godt, medens det følgende Kapitel om Flandringernes Handel paa de nordiske Lande og Nordboernes Fart til Flandern og til Brügge ikke er fyldestgørende. En almindelig Anke mod Häpkes Værk er, at De-

taillerne dominerer, saaledes at man har svært ved at faa fat i de store Linjer.

Den samme Anke kan rettes mod adskillige af Seriens Bøger og ikke mindst mod den sidst udkomne A. Jürgens: *Zur Schleswig-Holsteinischen Handelsgeschichte des 16. und 17. Jahrhunderts* (1914). Bogen behandler et vigtigt Afsnit i den økonomiske Udvikling, Perioden 1544—1627; Materialet er hentet fra Statsarkivet i Slesvig, Byarkiverne i Husum, Rendsborg og Kiel, Arkiverne i Lübeck og Hamborg; flere Æmner af Interesse drages frem, saaledes Husums og Flensborgs Skibsfart og Handel, Adelens driftige Deltagelse i det økonomiske Liv, Hertug Frederik af Gottorps Foretagender og Projekter, hans Iver for at faa Nytte af indvandrede Nederlændere m. m., men Fremstillingen er ret kaotisk, Spørgsmaalene formuleres ikke skarpt, og Svarene gives ikke fyndigt. Afhandlingen bærer tillige i høj Grad et lokalhistorisk Arbejdes Præg, idet Forholdene i Hertugdømmerne ikke ses i større Sammenhæng. Et Krav om frit Syn til alle Sider laa dog i Løsenet „*Seeschichte*“, som blev givet.

E. J.

Af de senere års tyske middelaldershistoriske litteratur kan fremhæves to værker, der hver for sig er karakteristiske for den nyeste videnskabs standpunkt. Det ene er det i 1914 udkomne 1. bind af G. v. Below: *Der deutsche Staat des Mittelalters*, der behandler de „almindelige problemer“, især det alleralmindeligste, hvorvidt den tyske middelalderstat overhovedet fortjener navn af stat. For den moderne tysker har dette ord stat øjensynlig en egen religiøs klang. Medens der endnu er kættere som Gierke, der ganske underkender de middelalderlige tyske statsformer, førtes forsvaret for de ældste Germanerrigers statslige karakter af Waitz, for Frankerriget af Roth, men for den senere feudalistiske tid har næppe nogen tidligere så konsekvent krævet statsnavnet, som Below i denne sin sidste bog, hvori han også yderst betegnende ser en „retfærdiggørelse af vor fortid“. Som diskussionen nu føres af Below, drejer den sig dog mindre om realiteter end om formuleringer og definitioner (bl. a. definitionen af hvad der